

บทที่ 2

ทฤษฎี หลักการและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รายงานผลการตรวจสอบเอกสารเป็นหัวข้อ ดังนี้

1. หลักสูตรและแนวทางการประเมินหลักสูตร
2. สาระสำคัญของหลักสูตรสาขาศิลปศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. หลักสูตรและแนวทางการประเมินหลักสูตร

1.1 ความหมายของหลักสูตร

หลักสูตร (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 2543 : 22) คือ มวลประสบการณ์ทั้งหมดที่จัดให้นักศึกษา โดยการกำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ชัดเจนแล้วนำมาบรรยายวิชา จัดกลุ่มวิชาและกำหนดขั้นตอนก่อนหลังของเนื้อหาความรู้ของวิชาที่จัดเป็นระบบภายใต้กรอบระยะเวลาและทรัพยากรที่กำหนดเพื่อสร้างศักยภาพของนักศึกษาที่ศึกษาตามหลักสูตรนั้น ๆ

Prabhu (อ้างถึงใน ชไมพร พุทธรัตน์, 2534 : 37) ได้แยกความหมายของหลักสูตรออกเป็น 2 อย่างคือการกำหนดและจัดลำดับสิ่งที่ต้องการสอน มีการวิเคราะห์วัตถุประสงค์หรือเนื้อหาของการสอน และเป็นการกำหนดวิธีการที่คาดว่าจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนที่ตั้งขึ้น

Nunan (1988a : 159) ได้กล่าวถึงความหมายของหลักสูตรเอาไว้ว่า เป็นกฎระเบียบหรือกระบวนการในการวางแผนการส่งเสริม ปรับปรุง การประเมินผล และการจัดโปรแกรมการศึกษา

1.2 ความสำคัญของหลักสูตร

หลักสูตรเปรียบเสมือนโครงสร้างหลักของการศึกษา เนื้อหา สาระ กิจกรรม และประสบการณ์ทั้งหลายที่จัดขึ้น ต้องมีลักษณะที่เป็นแนวทางหรือบรรทัดฐาน หลักสูตรจึงเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษา เป้าหมายทางการศึกษาและคุณลักษณะของบัณฑิต รวมทั้งกำหนด

ทิศทางร่วมกับชุมชน ที่จะดำเนินไปในทิศทางใดและมีส่วนเชื่อมโยงกับสังคมภายนอกได้
อย่างไร ดังนั้นหลักสูตรจึงเกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณภาพของบัณฑิตในสถาบัน การดำเนินงาน
เกี่ยวกับหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพย่อมจะส่งผลถึงคุณภาพของคณะ โปรแกรมวิชา และคุณภาพ
ของบัณฑิตด้วย คณะควรมีการควบคุมคุณภาพ ปรับปรุง พัฒนา โครงสร้างและรายวิชา
ของหลักสูตรเพื่อให้การจัดการศึกษาของคณะสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและ
ตลาดแรงงาน

1.3 กิจกรรมหลักในการบริหารหลักสูตร

การบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้ประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่
กำหนดไว้ในการประกันคุณภาพนั้น ควรคำนึงถึงกิจกรรมหลักในการบริหารจัดการหลักสูตร ดัง
นี้

1.3.1 การสร้างความเข้าใจในการใช้หลักสูตร ซึ่งสามารถกระทำได้โดยการ
ประชุมชี้แจงอาจารย์ผู้สอน นักศึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความเข้าใจก่อนจัดการ
เรียนการสอน มีการจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตรให้กับอาจารย์และนักศึกษา กำหนดแนวปฏิบัติ
ในการใช้หลักสูตรและดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ครู อาจารย์ นักศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

1.3.2 การใช้หลักสูตร มีการกำหนดแนวปฏิบัติในการใช้หลักสูตรอย่างชัดเจน
และมีประสิทธิภาพ โดยการจัดผู้รับผิดชอบในแต่ละขั้นตอนของการบริหารหลักสูตร ควบคุม
คุณภาพการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน จัดบุคลากร และทรัพยากรที่เหมาะสม
ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด มีการกำหนดแนวการสอนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์
ของหลักสูตร ติดตามประเมินผล และรายงานการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

1.3.3 การประเมินหลักสูตร หลังจากการนำหลักสูตรไปใช้แล้วจะต้องทำการ
ประเมินหลักสูตร ซึ่งอาจจะประเมินจากความคิดเห็นของนักศึกษา อาจารย์ ผู้สำเร็จการศึกษา
และจากสถานประกอบการ

1.3.4 การปรับปรุงหลักสูตร หากประเมินหลักสูตรแล้วพบว่าหลักสูตรล้าสมัย
ไม่ทันต่อเหตุการณ์ก็จำเป็นต้องดำเนินการในการปรับปรุงหลักสูตร โดยจะเริ่มจากการประชุม
สัมมนาผู้เกี่ยวข้องภายในสถาบัน จัดบรรยายทางวิชาการ เพื่อหาความรู้ ความคิด และแนว
ทฤษฎีใหม่จากผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เกี่ยวข้องมาเป็นข้อมูลในการนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร

1.3.5 การพัฒนาหลักสูตร หากพบว่าหลักสูตรล้าสมัย ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและสังคมได้ ก็จำเป็นต้องดำเนินการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งอาจจะทำได้โดยการศึกษาวิจัยความต้องการของท้องถิ่น การวิจัยในชั้นเรียน การสร้างหลักสูตรใหม่

1.4 แนวทางการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตร (วิชัช วงษ์ใหญ่, 2543 : 33) คือ การรวบรวมและศึกษาข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตรวจสอบและตัดสินใจว่าหลักสูตรมีคุณค่าบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่

อำนาจ จันทรเป็น (อ้างถึงใน อบาทิพย์ กาญจนวงศ์ และศิริกาญจน์ จันทรเรือง, 2544 : 8) กล่าวว่าไว้ว่าการประเมินหลักสูตรหมายถึง กระบวนการในการศึกษาส่วนประกอบต่างๆ ของหลักสูตร ได้แก่ หลักสูตร โครงสร้าง และจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาวิชา กิจกรรม สื่อการเรียนการสอน วิธีสอนและการวัดผล โดยพิจารณาว่าสัมพันธ์กันหรือไม่

การประเมินหลักสูตร (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 2543 : 27) ตามแนวทางที่นำเสนอโดยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์นั้น ได้กำหนดกิจกรรมที่จะต้องดำเนินการ คือ ประเมินหลักสูตรจากนักศึกษา จากอาจารย์ผู้สอน จากผู้สำเร็จการศึกษา และจากหน่วยงานหรือสถานประกอบการที่ผู้สำเร็จการศึกษาปฏิบัติงานอยู่

1.5 จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตร มีจุดมุ่งหมายเพื่อ

- 1) หากคุณค่าของหลักสูตร เพื่อตรวจสอบดูว่าหลักสูตรนั้นสนองจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ และสนองความต้องการของสังคมเพียงใด
- 2) ตัดสินเกี่ยวกับรูปแบบ การสอนและการบริหารหลักสูตร เพื่อประเมินการวางเค้าโครงและรูปแบบของหลักสูตร การสอนตามหลักสูตร และการบริหารงานเกี่ยวกับหลักสูตรว่าเป็นไปในทางที่ถูกต้องหรือไม่
- 3) วัดคุณภาพผลผลิต เพื่อที่จะตรวจสอบดูว่าผู้ที่เรียนจบตามหลักสูตรมีคุณภาพเพียงใด
- 4) ปรับปรุงหลักสูตร ด้วยการตรวจสอบว่าหลักสูตรที่มีข้อบกพร่องทั้งหมดอะไรบ้าง และระหว่างดำเนินการใช้หลักสูตรมีปัญหาอุปสรรคในแต่ละส่วนของหลักสูตรอะไรบ้าง

อะไรบ้าง นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร หรือพิจารณาว่าควรจะใช้หลักสูตรนี้ต่อไปอีกหรือไม่

1.6 ขอบเขตของการประเมินหลักสูตร

ในการประเมินหลักสูตรจะต้องประเมินให้ครบทั้งระบบของหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย

1) การประเมินหลักสูตร เป็นการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหา ประสบการณ์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเกณฑ์การจบหลักสูตร ตรวจสอบการใช้ภาษาในเอกสารหลักสูตรว่าสื่อสารได้ตรงกันหรือไม่ ข้อกำหนดหรือแนวทางการใช้หลักสูตรมีความชัดเจนเพียงใด วางแผนการจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและระดับการศึกษาเพียงใด

2) การประเมินผลระบบของหลักสูตร มีการประเมินใน 5 ส่วนคือ

2.1 ประเมินจุดมุ่งหมายในระดับต่าง ๆ คือ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้ในระดับการสอน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมกับผู้เรียน กับสภาพแวดล้อม ระดับความพอดีของความคาดหวัง

2.2 ประเมินการจัดเนื้อหาหลักสูตร คือความเหมาะสมของสัดส่วนเนื้อหา ความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้เนื้อหาความรู้และได้รับประสบการณ์

2.3 ประเมินการสอนของผู้สอน คือ ความสามารถและความถูกต้องในการปรับหลักสูตรมาใช้ในชั้นเรียน ความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชาที่สอน การเตรียมการสอน การใช้เทคนิคการสอน การใช้สื่อการสอนและการใช้เทคนิคการวัดผลและการประเมินผลสอนตามแนวทางของหลักสูตรหรือไม่ ความสัมพันธ์กับผู้เรียนและการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนเป็นอย่างไร ความรับผิดชอบ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ จุดประสงค์ของวิชาและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2.4 ประเมินระบบการบริหารและการจัดการหลักสูตร คือ ประเมินความพร้อมในการใช้หลักสูตร โครงสร้างและระบบของสถาบัน การดำเนินงานของสถาบัน การจัดหาอาคารสถานที่ งบประมาณ หน่วยบริการการศึกษา

2.5 ประเมินโปรแกรมการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน คือ ความสอดคล้องของวิธีการประเมินผลการเรียนกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ความเหมาะสมของระยะเวลาการประเมิน ความถูกต้องตามหลักวิชาการประเมินผลการเรียน

3. การประเมินผลผลิต หมายถึงติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาในด้านความรู้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงาน เจตคติต่อวิชาชีพ ความสามารถในการแก้ปัญหาและการปรับตัวกับสภาพงานและสภาพแวดล้อมทั่วไป ความสำเร็จในการประกอบอาชีพ ความสำเร็จหรือร้อนในการแสวงหาความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพและในชีวิตส่วนตัว

1.7 กระบวนการประเมินหลักสูตร

ในการประเมินหลักสูตร มีการดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1) การวางแผนการประเมินหลักสูตร เป็นการวางแผนว่าจะประเมินหลักสูตรทั้งระบบหรือประเมินหลักสูตรเฉพาะระบบย่อยอันใดอันหนึ่งเช่นประเมินเฉพาะการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น แล้วกำหนดแผนการรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่จะเป็นผู้ให้ข้อมูล ระยะเวลาการเก็บข้อมูล และเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูล

2) การรวบรวมข้อมูล ได้แก่การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง การจัดข้อมูลเป็นหมวดหมู่และการเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูล

3) การวิเคราะห์ข้อมูล คือการนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ตามเกณฑ์และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่วางแผนไว้

4) การรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการรายงานผลตามข้อมูลจริงที่พบพร้อมทั้งปัญหา อุปสรรค และข้อควรปรับปรุงแก้ไข

1.8 รูปแบบการประเมินหลักสูตร

รูปแบบการประเมินหลักสูตรนั้นได้มีนักวิชาการด้านหลักสูตรได้คิดไว้หลายรูปแบบดังตัวอย่างต่อไปนี้ ซึ่งผู้ประเมินหลักสูตรจะเลือกใช้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรในแต่ละครั้งได้

แบบที่ 1: รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสแต็ก (The Stake Congruence-Counting Model)

รูปแบบนี้คิดขึ้นโดยนาย โรเบิร์ต อี สแต็ก (Robert E. Stake) ให้ตีตารางแบ่งออกเป็น 12 ช่อง โดยแต่ละช่องจะสามารถกรอกข้อมูลเข้าไปได้ ข้อมูลในแต่ละช่องจะแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องของสิ่งที่ต้องการประเมินผลและในขณะเดียวกันจะชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงานหลักสูตร ดังนั้นรูปแบบนี้จึงช่วยประเมินในด้านความสอดคล้อง และความสัมพันธ์ของตัวแปรในหลักสูตรได้มากเป็นพิเศษ ตัวอย่างตารางการประเมินหลักสูตรของสแต็กเป็นดังนี้

เกณฑ์ในการวิเคราะห์หลักสูตร	ข้อมูลที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร			
	ผลที่คาดหวัง	ผลที่เกิดขึ้น	มาตรฐานที่ใช้	ที่มาของหลักการตัดสินใจ
1) สิ่งที่มีมาก่อน <ul style="list-style-type: none"> - บุคลิกและนิสัยของผู้เรียน - บุคลิกนิสัยของครู - เนื้อหาสาระของหลักสูตร - วัสดุอุปกรณ์ - บริเวณสถานศึกษา - ระบบการจัดสถานศึกษา - ชุมชน 				
2) กระบวนการสอน <ul style="list-style-type: none"> - กระบวนการในการสอน - การสื่อสาร - ลำดับเหตุการณ์ - การให้กำลังใจ - บรรยากาศ 				
3) ผลที่เกิดขึ้น <ul style="list-style-type: none"> - สัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน - ทักษะคิดของผู้เรียน - ทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียน - ผลที่มีต่อครู - ผลที่มีต่อสถาบัน 				

จากการรูปแบบประเมินหลักสูตรของเด็ก จะเห็นว่าขั้นตอนในการประเมินหลักสูตรจะเป็นดังนี้คือ

1) การตั้งเกณฑ์ในการวิเคราะห์หลักสูตร

สเด็ก ได้เสนอหัวข้อของเกณฑ์ที่จะใช้ในการประเมินหลักสูตรไว้ 3 หัวข้อ คือ เรื่องเกี่ยวกับสิ่งที่มีมาก่อน กระบวนการในการสอน และผลที่เกิดขึ้น เกณฑ์ของสเด็กนี้ นับว่าแตกต่างกับของผู้อื่นตรงที่ว่า สเด็ก ไม่ได้พิจารณาเพียงแค่ผลที่เกิดขึ้นแต่เพียงอย่างเดียว เพราะการประเมินผลที่ได้รับเท่านั้นยังไม่เพียงพอที่จะประเมินว่า หลักสูตรที่จัดนั้นดีหรือไม่เพียงใด เพราะผลที่ได้นั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอีกหลายอย่าง เป็นต้นว่า หากผู้เรียนไม่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ก็มิได้หมายความว่า หลักสูตรนั้นเป็นหลักสูตรที่ไม่ดี การที่ผู้เรียนไม่สามารถเรียนได้ตามที่ต้องการ อาจจะมาจากองค์ประกอบทางด้านเวลา เช่น ให้เวลาผู้เรียนน้อยไป เวลาที่จัดให้ไม่เหมาะสม เป็นต้น

ดังนั้น การที่จะดูผลที่ได้รับ และนำมาประเมินค่าหลักสูตรนั้นเป็นการไม่เพียงพอและอาจจะไม่สามารถช่วยชี้ช่องทางของการปรับปรุงหลักสูตรนั้นแต่อย่างใด ด้วยเหตุนี้ สเด็ก จึงได้เสนอว่า ควรมีการพิจารณาข้อมูลเพื่อประเมินหลักสูตรถึง 3 ด้านด้วยกันคือ

1.1 ด้านสิ่งที่มีมาก่อน ด้านนี้หมายถึง สิ่งใด ๆ ก็ตามที่เกี่ยวข้องกับผลที่ได้รับจากหลักสูตรที่มีอยู่ก่อนที่จะมีการเรียนการสอนเกิดขึ้น ในที่นี้ สเด็ก ได้จำแนกหัวข้อสำคัญ ๆ ออกเป็น 7 หัวข้อ คือ

บุคลิกและนิสัยของผู้เรียน

บุคลิกและนิสัยของครู

เนื้อหาหลักสูตร

วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน

บริเวณและสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา

ระบบการบริหารจัดการสถานศึกษา

ชุมชน

1.2 ด้านกระบวนการในการสอน ด้านนี้หมายถึงปฏิสัมพันธ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างครูกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน ครูกับผู้ปกครอง ฯลฯ ซึ่งนับว่าเป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาคตามหลักสูตรนั้น ๆ ในด้านนี้ สเด็ก ได้จำแนกหัวข้อย่อยออกเป็น 5 หัวข้อ คือ

การสื่อสาร

เวลาที่จัดให้

ลำดับของเหตุการณ์

การให้กำลังใจ

บรรยากาศ

1.3 ด้านผลที่เกิดขึ้น ด้านนี้หมายถึงผลที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรนั้น มี

5 หัวข้อ คือ

สัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน

ทัศนคติของผู้เรียน

ทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียน

ผลที่เกิดขึ้นกับครู

ผลที่เกิดขึ้นกับสถาบัน

2) การหาข้อมูลมาประกอบ

หลังจากที่ได้ตั้งเกณฑ์ขึ้นมา เพื่อนำเป็นแนวทางในการประเมินหลักสูตรแล้ว ผู้ประเมินผลหลักสูตรจะต้องทำการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีอยู่ มาประกอบการพิจารณา ข้อมูลที่นำมาพิจารณาตามแบบตัวอย่างของ สटक นี้มีอยู่ด้วยกัน 4 หมวดคือ

2.1 ผลที่ต้องการหรือผลที่คาดหวัง ซึ่งได้แก่ วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายต่าง ๆ

2.2 ผลที่เกิดขึ้น ซึ่งได้มาจากแหล่งต่าง ๆ เช่น จากการสังเกต การทดลอง การสัมภาษณ์ จากแบบสอบถาม จากรายงานและการติดตามผลวิธีต่าง ๆ

2.3 มาตรฐานที่ใช้ซึ่งได้แก่เกณฑ์ต่าง ๆ ที่ผู้เชี่ยวชาญ เช่น ครู นักบริหาร เชื่อว่าควรจะใช้ นักเรียน ผู้ปกครอง ฯลฯ เห็นว่าควรใช้

2.4 ที่มาหลักการตัดสินใจ เช่น ค่านิยมต่าง ๆ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อต่าง ๆ เป็นต้น

3) วิธีใช้ตารางในการประเมินหลักสูตร

เริ่มต้นด้วยการพิจารณาข้อมูลทั้ง 4 หมวด ตามเกณฑ์ที่ตั้งขึ้น เช่น จากตารางแบบตัวอย่างของ สटक (Stake) ถ้าจะพิจารณาในแนวนอน จะเริ่มที่ข้อ 1. ด้านสิ่งที่มีมาก่อน ข้อมูล และนิสัยของนักเรียน เราก็จะพิจารณาว่าผลที่คาดหวังหรือวัตถุประสงค์ในด้านนี้

คืออะไร และนำมาเปรียบเทียบกับผลที่เกิดขึ้นว่า ตรงหรือสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่ เพียงใด และผลที่เกิดขึ้นนั้น ใช้มาตรฐานอะไรวัด และถืออะไรเป็นหลักในการตัดสินใจ ตัวอย่างเช่น ในเรื่องบุคลิกและนิสัยของผู้เรียน

ผลคาดหวัง : ต้องการผู้เรียนที่มีลักษณะความเป็นผู้นำ กล่าวซักถามได้ตอบและโต้แย้ง

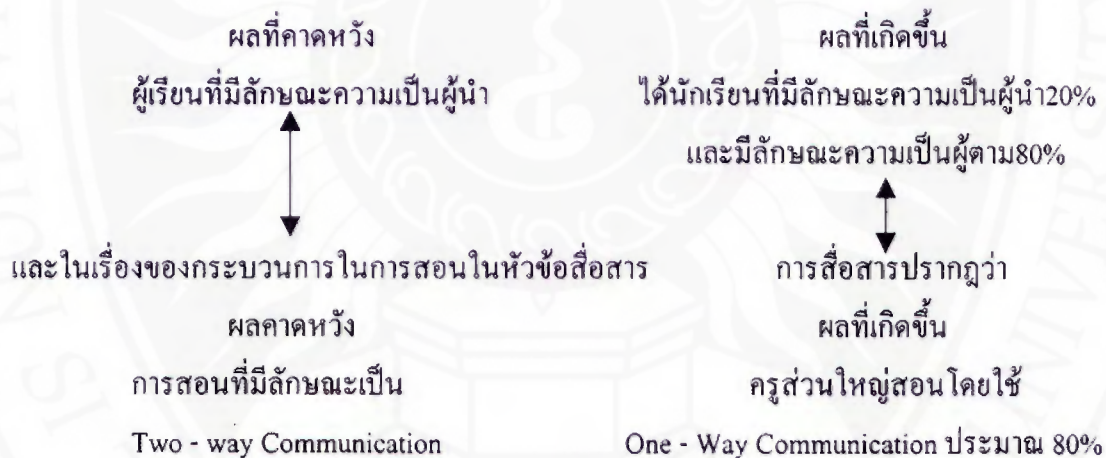
ผลที่เกิดขึ้น : ได้ผู้เรียนที่มีลักษณะความเป็นผู้นำประมาณ 20% และได้ผู้เรียนที่มีลักษณะความเป็นผู้ตาม ประมาณ 80%

มาตรฐานที่ใช้ : ครู และนักบริหารการศึกษาเห็นว่า ผู้เรียน 100% ควรมีทั้งลักษณะความเป็นผู้นำและผู้ตามอยู่ในตัว

ที่มาของหลักการตัดสินใจ : สังคมประชาธิปไตย

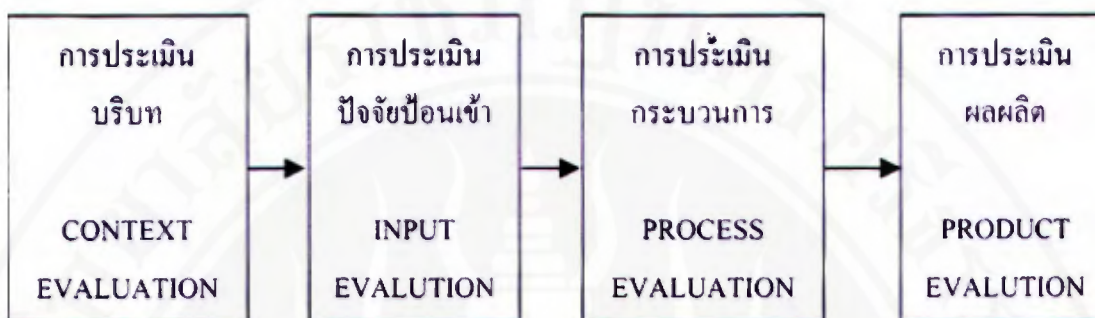
จากการเทียบเกณฑ์กับข้อมูลตามแนวตั้ง ผู้ประเมินจะพบว่าหลักสูตรนั้น มีความสอดคล้องกันหรือไม่ในด้านทฤษฎีและปฏิบัติ

นอกจากนั้นการพิจารณาข้อมูลตามแนวตั้ง ผู้ประเมินจะพบว่าหลักสูตรนั้นมีความสัมพันธ์กันในตัวหรือไม่ ตัวอย่างเช่น ในเรื่องบุคลิกและนิสัยของผู้เรียน

ในลักษณะเช่นนี้ การเปรียบเทียบข้อมูลตามแนวตั้งตามหลักสูตร ผู้ประเมินหลักสูตรจะสามารถตรวจสอบได้ทันทีว่า การจัดการทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านสิ่งที่มีมาก่อน กระบวนการในการสอนและผลที่เกิดขึ้นนั้นมีความสัมพันธ์ถูกต้องดีหรือไม่อย่างไร

แบบตัวอย่างการประเมินหลักสูตรของไฟ เดลตา คัปปา หรือรูปแบบซิป

การประเมินบริบท หมายถึงการประเมินจุดมุ่งหมาย หรือจุดประสงค์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหลักสูตร

การประเมินปัจจัยป้อนเข้า หมายถึงการประเมินระบบโครงสร้างของหลักสูตรรวมทั้งระบบการบริหารและการจัดการหลักสูตรต่าง ๆ ด้วย

การประเมินกระบวนการ หมายถึงการประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ

การประเมินผลผลิต หมายถึงการประเมินหลักสูตรคือ การที่ผู้ประเมินหลักสูตร จะทำการประเมินด้านต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้านดังกล่าว แล้วนำมาเทียบกันดูว่า มีความสอดคล้องและมีความสัมพันธ์กันอย่างไร ตัวอย่างเช่น ในด้านวัตถุประสงค์หากต้องการจะสร้างเสริมผู้เรียนให้มีความเป็นนักประชาธิปไตยแล้ว ก็นำเทียบดูว่าระบบโครงสร้าง และการบริหารหลักสูตรเป็นระบบที่เอื้อต่อการช่วยให้ผู้เรียนเป็นนักประชาธิปไตยหรือไม่ และจะดูต่อไปว่า การจัดการเรียนการสอนเป็นไปในวิถิต่างที่ช่วยเสริมความเป็นนักประชาธิปไตยเพียงใด และผลที่เกิดขึ้นจริง ๆ สอดคล้องกันอย่างไร จากการเทียบข้อมูลตามหัวข้อดังกล่าว จะสามารถช่วยให้ผู้ประเมินหลักสูตรได้เห็นว่าหลักสูตรนั้น ๆ มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกันเพียงใดและมีจุดใดที่ควรแก้ไข

แบบที่ 3 : แบบตัวอย่างการประเมินหลักสูตรของโพรวัส

แบบตัวอย่างของมัลคอล์ม โพรวัส (Malcolm Provus) ปรากฏดังใน
แผนภูมิต่อไปนี้

S = Standard เป็นขั้นแรกของการดำเนินการประเมินหลักสูตรกล่าวคือผู้ประเมินจะต้องตั้งมาตรฐานของสิ่งที่ต้องการวัดไว้เสียก่อน

P = Performance หลังจากที่ได้ดำเนินงานขั้นแรกเสร็จลงได้แล้ว ผู้ประเมินจะต้องรวบรวมข้อมูลในเรื่องของสิ่งที่ต้องการวัดมาให้เพียงพอ ข้อมูลที่รวบรวมควรเป็นข้อมูลที่แสดงให้เห็นเป็นพฤติกรรมที่ชัดเจน

C = Compare เมื่อตั้งมาตรฐานและรวบรวมข้อมูลเสร็จแล้ว ก็นำข้อมูลนั้นมาเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่ตั้งไว้

D = Discrepancy จากการเปรียบเทียบข้อมูลกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ ผู้ประเมินจะพบว่ามีช่องว่างอะไรระหว่างผลที่เกิดขึ้น กับผลที่คาดหวัง

Decision - Making ผู้ประเมินจะส่งผลการประเมินไปให้ผู้ที่ต้องตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรเพื่อทำการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งเช่น จะหยุดใช้หลักสูตรนั้นหรือไม่ หรือจะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอะไร

รูปแบบการประเมินหลักสูตรของโพรวัส นี้เน้นว่าให้ความสะดวกแก่ผู้ประเมินหลายประการ ผู้ประเมินผลสามารถที่จะหยิบยกข้อมูลใดข้อมูลหนึ่งมาพิจารณาอย่างเฉพาะเจาะจง โดยดำเนินการตามกระบวนการข้างต้น

ตัวอย่างรูปแบบการประเมินหลักสูตรทั้ง 3 แบบ สามารถช่วยผู้ประเมินผลหลักสูตรได้ในลักษณะต่าง ๆ กัน การที่ผู้ประเมินจะเลือกใช้แบบไหนก็ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมาย ความสะดวก ตลอดจนข้อมูลที่ผู้ประเมินจะหาได้ อย่างไรก็ตาม การประเมินทั้ง 3 แบบนี้ความจริงแล้วก็เป็นเรื่องเดียวกันและมีส่วนคล้ายคลึงกันมาก โดยเฉพาะในด้านการประเมินผลทุกรูปแบบจะมีลักษณะตรงกันดังนี้คือ

- 1) ต้องกำหนดก่อนว่าจะประเมินอะไร
- 2) ต้องกำหนดว่าต้องการข้อมูลอะไรมาใช้ในการประเมินหลักสูตรครั้งนี้
- 3) รวบรวมข้อมูลตามที่กำหนดไว้
- 4) วิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้
- 5) เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลให้ผู้ตัดสินใจในดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรนั้น

ต่อไป

นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าการประเมินหลักสูตรนี้ องค์ประกอบหลักของหลักสูตร 3 องค์ประกอบที่มีส่วนอยู่ในการประเมินหลักสูตรทุกรูปแบบ คือจุดมุ่งหมายของจุดประสงค์ เฉพาะในระดับต่าง ๆ เนื้อหาหลักสูตรซึ่งรวมถึงเนื้อหาความรู้ ประสบการณ์การเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนการสอน และผลผลิตจากหลักสูตรซึ่งราล์ฟ ไทเลอร์ ผู้วางรากฐานในการประเมินหลักสูตรได้เสนอแนวทางการประเมินหลักสูตร โดยยึดจุดมุ่งหมายที่ตั้ง และดูว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนนั้นสามารถช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายเพียงใดและผลผลิตจากหลักสูตรเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่

1.9 การปรับปรุงแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

หลังจากที่มีการประเมินหลักสูตรแล้ว ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรจะต้องพิจารณาผลของการประเมินว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงไร และมีข้อบกพร่องมากน้อยเพียงไร ถ้าข้อบกพร่องมีมากเกินไป หรือหลักสูตรล้าสมัยมากเกินไป ก็คงจะต้องเปลี่ยนแปลงหลักสูตร แต่หาข้อบกพร่องมิใช่ประเด็นใหญ่ หรือข้อมูลที่ได้จากการประเมินมิได้แสดงว่าหลักสูตรไม่เหมาะสมอย่างมาก หลักสูตรนั้นก็ยังคงใช้ได้ต่อไป เพียงแต่ว่าจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไข

ในการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร มิใช่จะปรับปรุงแก้ไขเฉพาะเอกสารหลักสูตรเท่านั้น ต้องพิจารณาทั้งระบบของหลักสูตรประกอบด้วยข้อมูลที่ได้จากการประเมินหลักสูตรและข้อมูลพื้นที่วิเคราะห์ได้เมื่อเริ่มขั้นตอนแรกของการพัฒนาหลักสูตร ดังนั้นการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรจึงเท่ากับย้อนกลับไปเริ่มกระบวนการพัฒนาหลักสูตรตั้งแต่ขั้นตอนแรก ตรวจสอบแต่ละขั้นตอนจากผลการประเมินหลักสูตรร่วมกับข้อมูลพื้นฐาน และตรวจสอบเรียงไปตั้งแต่จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ตลอดจนกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดให้แก่ผู้เรียน การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ประเมินออกมาแล้วความถูกต้องเหมาะสมของการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรก่อนนำไปใช้ การจัด

การเรียนการสอนที่เป็นระบบรวมถึงบทบาทและพฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้องในสถาบัน ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร เจตคติและค่านิยม ฯลฯ ในขณะที่นำหลักสูตรไปใช้ และระบบ การประเมินหลักสูตรเองทั้งหมดเหมาะสมสอดคล้องกันเพียงใด ข้อบกพร่องอยู่ที่จุดใด แล้วจึงลง มือปรับปรุงแก้ไขเมื่อปรับปรุงแก้ไขแล้วต้องตรวจสอบทั้งระบบอีกครั้งให้แน่ใจก่อนนำไปใช้อีก ครั้งหนึ่ง

2. สาระสำคัญของหลักสูตร สาขาศิลปศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช

หลักการ

หลักสูตรสถาบันราชภัฏ ยึดหลักมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพระดับอุดมศึกษา มุ่งผลิต กำลังคนที่สนองความต้องการของท้องถิ่นและสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่ง ชาติ ทั้งที่เป็นนักวิชาการทั้งวิชาชีพและวิชาชีพชั้นสูง มีความยืดหยุ่น สามารถปรับตามสภาพ เปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และความก้าวหน้าของวิทยาการ เปิดโอกาสให้มีการเลือกเรียน ได้อย่างกว้างขวางทั้งหลักสูตรระดับอนุปริญญา ระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) ในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นการปฏิบัติควบคู่ ทฤษฎี และยึดหลักความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและชุมชน นำไปสู่การพัฒนา ก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการ และการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถภาพในวิชาชีพ ทั้งในด้าน เทคนิควิธีและการจัดการงานอาชีพและด้านคุณธรรม

เป้าหมาย

หลักสูตรสถาบันราชภัฏมุ่งให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณสมบัติ ดังนี้

1. มีความรู้ ทักษะ และเทคนิคเฉพาะทาง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบ อาชีพได้เป็นอย่างดี
2. มีทักษะในด้านการจัดการงานอาชีพ สามารถดำเนินงานอาชีพของตนได้อย่างมี ประสิทธิภาพ
3. มีความคิดสร้างสรรค์ มีนิสัยใฝ่รู้ มีทักษะและวิจารณญาณในการแก้ปัญหา สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมในการทำงาน
4. มีเจตคติที่ดี มีจรรยาบรรณและมุ่งมั่นที่จะพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้าในอาชีพ
5. มีโลกทัศน์ที่กว้าง ขอมรับความเปลี่ยนแปลงของสังคม

6. เป็นพลเมืองที่ดี มีความตระหนักต่อการพัฒนาตนเองและเป็นผู้นำในการพัฒนาสังคม

7. มีความเป็นประชาธิปไตย กระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

จุดมุ่งหมาย

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศาสตร์ เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาศิลปศาสตร์ ให้สามารถประกอบอาชีพตามความต้องการของสังคมและท้องถิ่น โดยมีคุณสมบัติดังนี้

1. สามารถประกอบอาชีพโดยใช้ความรู้ ทักษะ และเทคนิคเฉพาะทางด้านศิลปศาสตร์ ในหน่วยงานของรัฐ เอกชน และประกอบอาชีพอิสระได้
2. นำความรู้ทางด้านศิลปศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงความอยู่ดี คุณภาพชีวิตของคนและสังคมได้อย่างเหมาะสม
3. ตระหนักถึงความสำคัญของวิทยาการทางด้านศิลปศาสตร์ที่มีผลกระทบต่อการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ สังคม และสภาพแวดล้อม
4. พัฒนาและส่งเสริมจริยธรรม คุณธรรม เจตคติ และศรัทธาในการประกอบอาชีพทางด้านศิลปศาสตร์อันจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมได้เป็นอย่างดี

โครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรสถาบันราชภัฏ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ ประกอบด้วยหมวดวิชาและกลุ่มวิชาดังนี้

1. หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป (General Education) หมายถึง วิชาการศึกษาที่นักศึกษาทุกคนต้องเรียนเพื่อให้มีความรู้อย่างกว้างขวาง และรอบรู้ในสิ่งที่จำเป็นเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นมนุษย์และเป็นพลเมืองที่ดีให้แก่บัณฑิต ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พึงต้องมีในยุคนี้และอนาคตในการที่จะปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันอย่างรุนแรงในสังคมและให้ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข หมวดวิชาการศึกษาทั่วไปแบ่งเป็น 4 กลุ่มวิชา คือ

- 1.1 กลุ่มวิชาภาษาและการสื่อสาร
- 1.2 กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์
- 1.3 กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์
- 1.4 กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2. หมวดวิชาเฉพาะด้าน (Specialized Education) หมายถึง วิชาเฉพาะทางใดทางหนึ่งที่นักศึกษาแต่ละคนจะเลือกเรียน เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ รู้เทคนิควิธีและเข้าใจกระบวนการงานอาชีพ ตลอดจนมีเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ หมวดวิชาเฉพาะด้าน แบ่งเป็น 3 กลุ่มวิชา คือ

- 2.1 กลุ่มวิชาเนื้อหา หรือกลุ่มวิชาเอก-โท
- 2.2 กลุ่มวิชาวิทยาการจัดการ
- 2.3 กลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

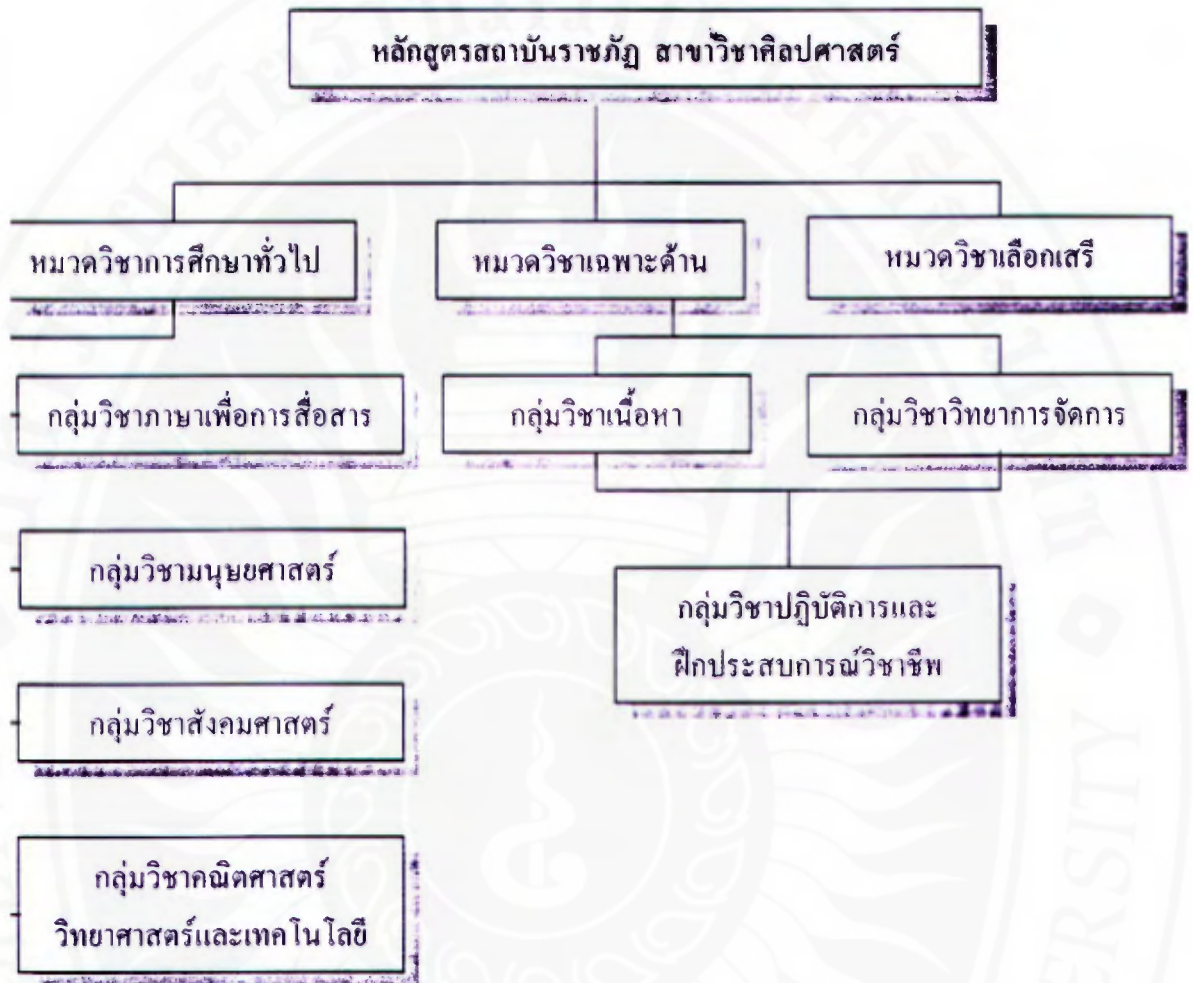
3. หมวดวิชาเลือกเสรี (Free Elective) หมายถึง วิชาที่ให้นักศึกษาเลือกเรียนได้ตามความถนัดและมีความสนใจ เพื่อให้มีโลกทัศน์ที่กว้างขึ้น

หน่วยกิตรวมและสัดส่วนของหน่วยกิตตามโครงสร้างหลักสูตร

หน่วยกิตรวมและสัดส่วนของหน่วยกิตขั้นต่ำตามโครงสร้างของหลักสูตรแต่ละระดับที่จัดไว้โดยใช้ข้อบังคับคณะกรรมการการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ว่าด้วยเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญา และปริญญาตรี พ.ศ. 2539

หมวดวิชา	ระดับ	ปริญญาตรี 120-150 หน่วย กิต	อนุปริญญา 70-90 หน่วยกิต	ปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา 60-80 หน่วยกิต)
1. การศึกษาทั่วไป		33	18	18
- กลุ่มวิชาภาษาและการสื่อสาร		9	6	3
- กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์		9	3	6
- กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์		6	3	3 หรือ 6
- กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยา ศาสตร์และเทคโนโลยี		9	6	6 หรือ 3
2. เฉพาะด้าน		ไม่ต่ำกว่า 75	ไม่ต่ำกว่า 40	ไม่ต่ำกว่า 40
- กลุ่มวิชาเนื้อหา (วิชาเอก)		ไม่ต่ำกว่า 60	ไม่ต่ำกว่า 40	ไม่ต่ำกว่า 35
- กลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึก ประสบการณ์วิชาชีพ		7	5	5
- กลุ่มวิชาวิทยาการจัดการ		15	6	9
3. เลือกเสรี		10	6	6
หน่วยกิตรวม		122	73	66

แผนผังโครงสร้างหลักสูตรสถาบันราชภัฏ สาขาวิชาศิลปศาสตร์

ระดับของหลักสูตร

หลักสูตรสถาบันราชภัฏ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มี 3 ระดับ คือ

1. ปริญญาตรี
2. อนุปริญญา
3. ปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา)

สายและโปรแกรมวิชา

หลักสูตรสถาบันราชภัฏ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มีจำนวน 7 สายแบ่งเป็น 42 โปรแกรมวิชา ดังนี้

1. สาขาคณตรีและศิลปะการแสดง มี 4 โปรแกรมวิชา
2. สาขานิเทศศาสตร์มี 3 โปรแกรมวิชา
3. สาขาบริหารธุรกิจและการจัดการ มี 8 โปรแกรมวิชา
4. สาขามนุษยศาสตร์ มี 12 โปรแกรมวิชา
5. สาขาศิลปกรรมและศิลปะประยุกต์ มี 7 โปรแกรมวิชา
6. สายสังคมศาสตร์ มี 3 โปรแกรมวิชา
7. สาขาอุตสาหกรรมบริการ มี 5 โปรแกรมวิชา

กล่าวเฉพาะในสาขามนุษยศาสตร์ มี 12 โปรแกรมวิชา คือ

1. บรรณารักษศาสตร์	อนุปริญญา
2. บรรณารักษศาสตร์	ปริญญาตรี
3. บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์	ปริญญาตรี
4. บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์	ปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา)
5. ภาษาไทย	ปริญญาตรี
6. ภาษาญี่ปุ่น	ปริญญาตรี
7. ภาษาอังกฤษ	ปริญญาตรี
8. ภาษาจีน	ปริญญาตรี
9. รัฐประศาสนศาสตร์	ปริญญาตรี
10. วัฒนธรรมศึกษา	อนุปริญญา
11. วัฒนธรรมศึกษา	ปริญญาตรี
12. วัฒนธรรมศึกษา	ปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา)

ปัจจุบันทำการเปิดสอนอยู่ 7 โปรแกรมวิชา คือ

1. โปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษ
2. โปรแกรมวิชาภาษาไทย
3. โปรแกรมวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

4. โปรแกรมวิชาพัฒนาชุมชน
5. โปรแกรมวิชาวัฒนธรรมศึกษา
6. โปรแกรมวิชารัฐประศาสนศาสตร์
7. โปรแกรมวิชาภาษาญี่ปุ่น

จุดประสงค์และการจัดการเรียนการสอน

1. หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป

หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป เป็นหมวดวิชาการศึกษาที่นักศึกษาทุกคนต้องเรียน แบ่งเป็น 4 กลุ่มวิชา ได้แก่ กลุ่มวิชาภาษาและการสื่อสาร กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ และกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นหมวดวิชาที่มุ่งพัฒนาและเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นมนุษย์ (Human Being) และพลเมืองดี (Active Citizen) ให้แก่บัณฑิตทั้งด้านกาย จิต อารมณ์ เจตคติและสร้างคุณภาพชีวิตให้มีความเจริญงอกงามด้านปัญญาธรรม ทักษะและเจตคติ มีคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนมีความรู้ในด้านศิลปวิทยาการที่สร้างบุคลิกลักษณะของผู้มีการศึกษา สามารถเป็นผู้นำ ผู้ตาม และดำรงชีวิตในสังคมระบอบประชาธิปไตย ปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.1 จุดประสงค์ทั่วไป

จุดประสงค์ทั่วไปของหมวดวิชาการศึกษาทั่วไปมีดังต่อไปนี้

1.1.1 ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี การเมือง การปกครองของไทยและความรู้ความเข้าใจเพื่อนร่วมโลก เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

1.1.2 ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการคิด การวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลและข้อเท็จจริงที่เป็นวิทยาศาสตร์และตามหลักธรรม การอนุรักษ์ ดูแลและพัฒนาการสิ่งแวดล้อม และตระหนักถึงความเจริญก้าวหน้าและผลกระทบทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

1.1.3 ให้มีทักษะการศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ตลอดชีวิต การคิดอย่างมีคุณค่าต่อสังคม มีค่านิยมที่พึงประสงค์ มีคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบ ซึ่งในศิลปะและสุนทรียภาพ ตระหนักในการปฏิบัติตามวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย

1.2 การจัดการเรียนการสอน

1.2.1 การจัดรายวิชาในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป จัดแยกตามระดับอุดมศึกษา คือ ระดับปริญญาตรีชุดหนึ่ง ระดับอนุปริญญาชุดหนึ่ง และระดับปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) เป็นอีกชุดหนึ่ง

1.2.2 รายวิชาและจำนวนหน่วยกิตที่ต้องเรียนในแต่ละระดับการศึกษา ทุกโปรแกรมวิชา ทุกสาย และทุกสาขาวิชา จัดให้เรียนเหมือนกันหมด คือ ปริญญาตรี 33 หน่วยกิต อนุปริญญา 18 หน่วยกิต และปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) 18 หน่วยกิต

1.2.3 การเรียนการสอน เน้นรูปแบบการบูรณาการวิชาในกลุ่มวิชาเดียวกัน

1.2.4 ไม่ควรเรียนรายวิชาการศึกษาทั่วไปที่มีเนื้อหาซ้ำซ้อนกับรายวิชาในกลุ่มวิชาเนื้อหา

1.2.5 การจัดรายวิชาในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป ควรจัดให้เรียนในระยะสั้นๆ ของระดับการศึกษา

2. หมวดวิชาเฉพาะด้าน

หมวดวิชาเฉพาะด้าน เป็นหมวดวิชาที่มุ่งเน้นส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติในวิชาเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง ทั้งในด้านเทคนิควิธีและการจัดการงานอาชีพ โดยให้สามารถนำไปประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หมวดวิชาเฉพาะด้าน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มวิชา คือ กลุ่มวิชาเนื้อหา หรือเอก-โท กลุ่มวิชาวิทยาการจัดการ และกลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

2.1 จุดประสงค์ทั่วไป

หมวดวิชาเฉพาะด้านมีจุดประสงค์ ดังนี้

2.1.1 ให้มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาและวิทยาการใหม่ ๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ และช่วยพัฒนาสังคมส่วนรวม

2.1.2 ให้มีทักษะอย่างเพียงพอเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา เทคนิควิธี และการจัดการงานอาชีพ สามารถดำเนินอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.3 ให้มีเจตคติที่ดี และตระหนักในคุณค่าของวิชาชีพที่ได้ศึกษา มีจรรยาบรรณ และมุ่งมั่นในการพัฒนาวิชาชีพของตน

2.2 การจัดการเรียนการสอน

2.2.1 ระดับปริญญาตรี

กลุ่มวิชาเนื้อหา จัดการเรียนการสอนเป็นแบบเอกเดี่ยว และแบบเอก - โท โดยกำหนดให้เรียนทั้งรายวิชาบังคับและรายวิชาเลือก เป็นรายวิชาที่จำเป็นต่อการสร้างคุณลักษณะของผู้เรียนให้เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์เฉพาะของโปรแกรมวิชา ส่วนรายวิชาเลือก เป็นรายวิชาที่เสริมสร้างคุณลักษณะของผู้เรียนให้เกิดความสมบูรณ์ หรือมีคุณลักษณะเฉพาะทาง ลักษณะการจัดการรายวิชาเลือกเสรีจึงมีทั้งแบบให้เลือกจากรายวิชาที่จัดไว้ และเลือกเป็นแขนงวิชา

การจัดการเรียนการสอนวิชาโท สำหรับผู้ที่เรียนวิชาเอกตามหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศาสตร์ ถ้าเลือกเรียนวิชาโทข้ามสาขา คือ เรียนวิชาโทในสาขาวิชาการศึกษา ไม่ต้องเรียนรายวิชาพฤติกรรมกรรมการสอน (สภากาการฝึกหัดครูอนุมัติ เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2536)

กลุ่มวิชาวิทยาการจัดการ กำหนดให้เรียนอย่างน้อย 15 หน่วยกิต โดยจัดรายวิชาบังคับสำหรับทุกสายทุกโปรแกรมวิชา ต้องเรียนเหมือนกัน 3 รายวิชา (9 หน่วยกิต) ส่วนหน่วยกิตที่เหลือ 6 หน่วยกิต ให้จัดรายวิชาที่เหมาะสมแต่ละโปรแกรมวิชา โดยจัดรายวิชาให้มีหน่วยกิตเท่ากับหน่วยกิตที่เหลือ หรือจัดรายวิชาให้มากกว่า และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนก็ได้

กลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จัดให้มีการเรียนรายวิชาการเตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อให้นักศึกษาได้มีความพร้อมในระดับหนึ่งก่อนที่จะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การจัดรายวิชาให้จัดรายวิชาการเตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 2 หน่วยกิต และการเตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 5 หน่วยกิต

2.2.2 ระดับอนุปริญญา

กลุ่มวิชาเนื้อหา จัดให้เรียนไม่น้อยกว่า 37 หน่วยกิต

กลุ่มวิชาวิทยาการจัดการ กำหนดให้เรียน จำนวน 6 หน่วยกิต โดยจัดให้ทุกสายทุกโปรแกรมวิชาต้องเรียนเหมือนกันหมด

กลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จัดให้เรียน 5 หน่วยกิต โดยให้เรียนรายวิชาการเตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 2 หน่วยกิต และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 3 หน่วยกิต

2.2.3 ระดับปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา)

กลุ่มวิชาเนื้อหา จัดให้เรียนไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต

กลุ่มวิชาวิทยาการจัดการ กำหนดให้เรียนประมาณ 9 หน่วยกิต โดยจัดเป็นรายวิชาบังคับสำหรับทุกสาย ทุกโปรแกรมวิชา ต้องเรียนเหมือนกัน 1 รายวิชา (3 หน่วยกิต) ส่วนหน่วยกิตที่เหลือ 6 หน่วยกิต ให้จัดรายวิชาที่เหมาะสมกับแต่ละโปรแกรมวิชา การจัดรายวิชาจะจัดให้มีหน่วยกิตเท่ากับหน่วยกิตที่เหลือ หรือจัดรายวิชาให้มากกว่า และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนก็ได้

ข้อกำหนดเฉพาะ

ผู้ไม่เคยเรียนวิชาวิทยาการจัดการในระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่ามาก่อน ให้เรียนรายวิชาวิทยาการจัดการระดับอนุปริญญา โดยไม่นับหน่วยกิตรวมในเกณฑ์การสำเร็จหลักสูตร จำนวน 6 หน่วยกิต ได้แก่

3561204 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ 3(3-0)

3591105 เศรษฐศาสตร์ทั่วไป 3(3-0)

กลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จัดให้เรียน 5 หน่วยกิต โดยให้เรียนรายวิชาการเตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 2 หน่วยกิต และฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 3 หน่วยกิต

3. หมวดวิชาเลือกเสรี

หมวดวิชาเลือกเสรี เป็นหมวดวิชาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีโลกทัศน์ที่กว้างขึ้น และนำไปใช้เป็นประโยชน์ต่องานและชีวิตของตน

3.1 การจัดการเรียนการสอน

3.1.1 ระดับอนุปริญญา ให้เรียน 10 หน่วยกิต

3.1.2 ระดับอนุปริญญา ให้เรียน 6 หน่วยกิต

3.1.3 ระดับปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) ให้เรียน 6 หน่วยกิต

3.2 แนวทางการจัดการเรียนการสอน

ให้นักศึกษาได้เลือกเรียนรายวิชาใด ๆ ในหลักสูตรวิทยาลัยครู หรือหลักสูตรสถาบันราชภัฏ ตามความถนัดและสนใจ มีแนวปฏิบัติ ดังนี้

3.2.1 ไม่จำกัดรายวิชาที่เคยเรียนมาแล้ว

3.2.2 ไม่เป็นรายวิชาที่กำหนดให้เรียนโดยไม่นับหน่วยกิตรวมในเกณฑ์การสำเร็จหลักสูตรของโปรแกรมวิชานั้น ๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เสาวนิตย์ เจริญชัย (2530) ได้ทำการประเมินหลักสูตรปริญญาตรี วิชาเอกบริหารธุรกิจ พุทธศักราช 2539 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยใช้รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ปรับปรุงจากรูปแบบการประเมินหลักสูตรของสแต็ก (Robert E. Stake) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินได้แก่ การวิเคราะห์เอกสาร แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์จากอาจารย์ผู้สอน นักศึกษา บัณฑิต ผู้ใช้ผลผลิตหลักสูตร และผู้เกี่ยวข้องกับการสร้างหลักสูตร

เกษกานดา สถาพจน์ (2533) ประเมินหลักสูตรบริการธุรกิจบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจศึกษา - การเลขานุการ ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พุทธศักราช 2524 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พบว่าควรปรับปรุงความมุ่งหมายให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน โครงสร้างหลักสูตร ควรปรับปรุงจำนวนหน่วยกิตทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติใหม่ เนื้อหาของหลักสูตร มีความสอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นส่วนใหญ่ ด้านการเรียนการสอน วัสดุการสอนประกอบการสอนให้หลักสูตรและสถานที่เรียนให้เหมาะสม ด้านการเรียนของนักศึกษา มีความเหมาะสมปานกลางด้านการวัดและประเมินผลโดยส่วนรวมมีความเหมาะสม อาจารย์ควรมีความยุติธรรมให้การจัดและประเมินผล ด้านประสิทธิภาพผู้สำเร็จการศึกษา โดยส่วนรวมมีความเหมาะสมมาก

อำนาจ จันทร์แป้น และคณะ (2536) ทำการวิจัยเรื่องการวัดหลักสูตรปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่าการปรับปรุงหลักสูตรส่วนใหญ่เกิดจากความต้องการของภาควิชาและความต้องการของอาจารย์ผู้สอนในปริมาณที่ใกล้เคียงกัน ส่วนโครงสร้างหลักสูตรด้านความเหมาะสมของหน่วยกิตตลอดหลักสูตร พบว่ามีความเหมาะสมมาก และเมื่อพิจารณาจำแนกตามหมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป เฉพาะด้าน และวิชาเลือก พบว่าความเหมาะสมจำนวนหน่วยกิตในหมวดวิชาต่าง ๆ มีความเหมาะสมปานกลาง

จุฑารัตน์ บวรสิน (2542) ทำการประเมินหลักสูตรระดับปริญญาตรี วิชาเอกสุขศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่าอาจารย์ผู้สอนบัณฑิต และนักศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันต่อโครงสร้างของหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอน

และบัณฑิต มีความเห็นในระดับสูงมากที่สุดในการกำหนดจุดหมายของกระบวนวิชาการ ปรับเนื้อหาวิชาให้เป็นปัจจุบันเสมอ การจัดเตรียมตำรา และเอกสารประกอบการสอน การประเมินผล การมีการสำรวจรายชื่อทุกครั้ง นักศึกษา บัณฑิต และอาจารย์ผู้สอน มีความเห็นพร้อมกันว่า คุณลักษณะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา และบัณฑิตอยู่ในระดับสูงมากที่สุดทุกด้าน

อาบทิพย์ กาญจนวงศ์ และศิริกาญจน์ จันทร์เรือง (2544) ได้ทำการวิจัยเข้าสำรวจเพื่อศึกษาความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรของแต่ละสาขาวิชาของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในเรื่องความเหมาะสมของแผนการจัดการศึกษาความเหมาะสมของการจัดการศึกษาตลอดหลักสูตร การจัดการศึกษาหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะและหมวดวิชาเลือกเสรี ในด้านจำนวนหน่วยกิต รายละเอียดเนื้อหาวิชา การจัดกิจกรรมการเรียนสอน การใช้วัสดุและสื่อการสอน สมรรถวิสัยที่พึงประสงค์ของบัณฑิต พบว่าบัณฑิตหลักสูตร 2 ปี และ 4-5 ปี ของทุกคน ส่วนมากมีความคิดเห็นว่าการจัดการแผนการศึกษามีความเหมาะสมในระดับปานกลางยกเว้นคณะวิศวกรรมศาสตร์ หลักสูตร 4 ปี ที่มีความเหมาะสมในระดับมาก บัณฑิตส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาตลอดหลักสูตร การจัดการศึกษาหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะและวิชาเลือกเสรีมีความเหมาะสมในระดับปานกลางจนถึงมาก บัณฑิตมีความคิดเห็นต่อสมรรถวิสัยที่ได้รับและนำไปใช้ มีความเหมาะสมในระดับปานกลางจนถึงมาก และบัณฑิตในทุกคณะส่วนใหญ่ต้องการทุกสมรรถวิสัยเพิ่มในระดับมาก